

Aan: Tweede Kamer fracties

Diemen, 14 juli 2021

Zeer geachte leden van de Tweede Kamer,

U hebt momenteel de belangrijke taak om een regeerakkoord op hoofdlijnen te ontwikkelen. De iMMO-medici en -gedragswetenschappers doen met deze brief een beroep op u om daarin aandacht te besteden aan de menselijke waardigheid in het asielbeleid.

Onder de mensen die in ons land asiel aanvragen bevinden zich mannen, vrouwen en kinderen die slachtoffer werden van marteling en ander ernstig geweld. Door het opgelopen trauma of schaamte blijken sommigen van hen niet in staat om hun verhaal geloofwaardig over te brengen bij de Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND). Hun asielverzoek wordt afgewezen. Daarmee missen slachtoffers van de ergste mensenrechtenschendingen, hun recht op asiel.

Het instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO), werd vandaag precies 10 jaar geleden opgericht en verricht op verzoek van betrokkene onafhankelijk forensisch medisch onderzoek naar de fysieke en psychische gevolgen van marteling en geweld. De rapportages van iMMO worden erkend door de Raad van State. De IND is verplicht de conclusies van iMMO - onderzoeken gemotiveerd mee te wegen. Met de rapportages levert iMMO een belangrijke bijdrage aan een zorgvuldige asiel- of mensenhandel procedure.

iMMO is opgericht door onder andere Amnesty International, Vluchtelingenwerk Nederland, Pharos en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum. iMMO-artsen, psychologen en psychiaters verrichten jaarlijks gemiddeld meer dan 80 onderzoeken na een beoordeling van 140 aanvragen.

De reputatie van iMMO als onderzoeksinstituting is inmiddels gevestigd bij overheden, in jurisprudentie en literatuur en het onderhoudt professionele contacten in een internationaal werkveld. Het profiel van iMMO wordt gekenmerkt door:

- professionaliteit: de inhoudelijke kwaliteit van de beoordeling door iMMO is leidend;
- onafhankelijkheid: iMMO is geen belangenbehartiger van slachtoffer, overheden of instellingen;
- toegankelijkheid: iMMO is zonder financiële drempel toegankelijk.

In de EU Procedure Richtlijn is dit medisch onderzoek vastgelegd in artikel 18 en in de Vreemdelingencirculaire in artikel 4.4.4.

Tien jaar praktijk ervaring.

Het medisch oordeel dat ten grondslag ligt aan mogelijk medisch steunbewijs van marteling en geweld wordt door IND-ambtenaren zeer vaak op onbegrijpelijke gronden bekritiseerd; sterk medisch steunbewijs wordt dan terzijde geschoven. In een uitspraak medio 2020 doet de Rechtbank Den Bosch een beroep op de staatssecretaris om conform de bestaande wet - en regelgeving slachtoffers van marteling en geweld meer te ondersteunen bij hun verzoeken om bescherming, hen het voordeel van de twijfel te gunnen en in de praktijk eerder gebruik te maken van een forensisch medisch onderzoek. Meerdere rechtbanken hebben zich het afgelopen jaar achter deze uitspraak geschaard.

Helaas staan deze suggesties over de toepassing van forensisch medisch onderzoek nog ver af van de huidige praktijk. Er zijn weinig aanwijzingen dat het beleid en de modus operandi van de immigratiedienst wezenlijk zijn veranderd sinds de medische onderzoeken officieel hun intrede deden in de asielbeslispraktijk. Integendeel; rapporten van Amnesty International (Bewijsnood) en van de Vereniging van Asieladvocaten en Juristen Nederland (VAJN) (Ongehoord. Onrecht in het Vreemdelingenrecht.) laten

zien dat er door de IND veel en lang wordt doorgeprocedeerd en asielzoekers in bewijsnood zelden het voordeel van de twijfel krijgen.¹ In beide onderzoeksrapportages wordt veelvuldig verwezen naar de inhoud en het belang van iMMO-onderzoeken. Tevens onderschrijft iMMO van harte de inhoud van het rapport 'Web van Wantrouwen' van Vluchtelingenwerk Nederland.² Ook hierin wordt een beeld geschetst van een harde uitvoeringspraktijk die wordt ondersteund door de bestuursrechtspraak.

iMMO doet een beroep op u om aandacht voor het menselijk leed dat wordt veroorzaakt door de te rigide uitvoer van de moeilijke taak van de IND. Wij kunnen als medici niet anders dan concluderen dat er nog veel te winnen valt indien de IND ten behoeve van een zorgvuldige uitvoer veel meer kennis opdoet over de gevolgen van ernstig trauma en geweld. Een slachtoffer van ernstig geweld komt dan eerder toe aan rehabilitatie. Het leidt naar onze overtuiging tot een verbetering van de beslispraktijk, minder slepende - en kostbare rechtszaken en minder gezondheidsschade bij betrokkenen.

Bekostiging

iMMO functioneert momenteel, afhankelijk van het aantal onderzoeken, op een begroting van €500.000 à €600.000. iMMO is de enige instelling in Nederland waar slachtoffers van marteling en geweld zonder financiële drempel kunnen verzoeken om een erkend forensisch medisch onderzoek. Vrijwel niemand van hen heeft de middelen om een dergelijk multidisciplinair medisch onderzoek te betalen. Volgens ons eigen volgsysteem ontvangt uiteindelijk bijna 75% van de betrokkenen alsnog een verblijfsstatus. Dit uitsluitend op basis van een iMMO-onderzoek of in combinatie met andere nieuwe gegevens. Intern onderzoek van de IND uit 2016 laat zien dat de rapportages van iMMO in circa 45% van de gevallen een substantiële rol speelden bij de beslissing om aan de asielzoeker alsnog een status te verlenen. Op zijn minst mogen wij verwachten dat de IND alle iMMO-onderzoeken die op enigerlei wijze bijdragen aan een zorgvuldige beslissing op asiel, daadwerkelijk vergoedt. Echter, de IND vergoedt de kosten van de uitvoerige medische onderzoeken zelden en in de praktijk vrijwel uitsluitend op last van de rechter. Ook hier wordt de regelgeving zeer rigide en in onze ogen onbegrijpelijk toegepast. Het gevolg is dat iMMO al tien jaar lang in stand wordt gehouden door de founding partners en subsidies.

Vanuit onze jarenlange ervaring als medici en gedragswetenschappers met slachtoffers van zeer ernstige mensenrechtenschendingen, doen wij een dringend beroep op u om medemenselijkheid en waardigheid ten opzichte van asielzoekers een vanzelfsprekende plaats te geven in uw plannen voor een nieuwe regering. Wij wensen u bij die taak alle wijsheid en succes toe.

Met hoogachting en vriendelijke groet,

Annemieke M. Keunen
Directeur iMMO

1 <https://www.vajn.org/ongehoord-onrecht-in-het-vreemdelingenrecht/>;
<https://www.amnesty.nl/actueel/ind-zet-mensenlevens-op-het-spel-door-te-hoge-eisen-aan-bewijslast-asielzoeker-te-stellen>

2 <https://www.vluchtelingenwerk.nl/nieuws/rapport-vluchtelingen-raken-verstrikt-een-web-van-wantrouwen>